

JAMARSKA ZVEZA SLOVENIJE
VARNOSTNO TEHNIČNA
SLUŽBA
Lepi pot 6
1000 Ljubljana

MNENJE

O PRIMERNOSTI NOŠNJE ČELADE PRI USPOSABLJANJU TEČAJNIKOV JAMARSTVA V VARNIH OKOLJIH

28. 4. 2015

Miha Staut, vodja Varnostno tehnične službe Jamarske zveze Slovenije

Razvoj športnih (prostočasnih) disciplin, ki se pri svoji osnovni dejavnosti zatekajo k eni izmed plezalnih tehnik je danes pripeljal do velike pestrosti. Vsaka izmed njih ima svoje posebnosti in izhaja iz svojske tradicije, ki se prenaša tudi v zapovedano ali priporočeno tehniko in osebno varovalno opremo, ki se pri tem uporablja.

V jamarstvu si osnovne dejavnosti brez čelade ne znamo predstavljati, saj nas obenem varuje pred udarci glave ob steno in pred padajočim kamenjem ter je mesto pritrditve luči (Marbach in Tourte 2002). V jamah je torej vloga čelade jasna. Takoj, ko človek stopi z jamske turistične poti v naravno jamsko okolje je čelada obvezni del jamarjeve opreme.

Kako pa naj čelado obravnavamo v okoljih, kjer nevarnosti padajočega kamenja ali udarjanja glave ob skalo ni, ali je tako neznatna, da jo je mogoče zanemariti? Primer takih okolij so na primer telovadnice, umetne plezalne stene ali tudi urejena športna plezališča v naravni skali.

Zgoraj omenjena avtorja sta navedla vlogo čelade med redno jamarjevo dejavnostjo v jami. Pozabila pa sta na njeno osnovno funkcijo, ko gre nekaj narobe in jo navajajo številni drugi avtorji (npr. Warild 2007 ali Cazes et al. 2011). To je zaščita glave med padcem. Prav ta funkcija je ena izmed tistih, ki športne čelade bistveno razlikuje od čelad namenjenih delu in to je vzrok, da morajo biti sistemi pripenjalnih trakov čelad dovolj močni, saj se čelada med padcem ne sme sneti z glave.

Ključno je torej vprašanje ali so padci med jamarsko dejavnostjo (tudi treningom) mogoči. Čeprav se padci med jamarskimi vrvnimi tehnikami dogajajo sorazmerno redko (precej redkeje kakor pri nekaterih drugih dejavnostih, pri katerih je padec integralni del dejavnosti), so vsekakor mogoči. To nam med drugim dovolj nazorno dokazuje statistika jamarskih nesreč.

Poglejmo, kaj pravijo smernice temeljnih dejavnosti, ki se odvijajo v »varnih okoljih«, ki jih jamarji občasno uporabljamo za svoje treninge.

Alpiročnik (uradni priročnik Komisije za alpinizem Planinske zveze Slovenije) okrog uporabe čelade navaja:

Eden izmed najpomembnejših zaščitnih pripomočkov pri plezanju je čelada. Uporablja se jo pri vseh zvrsteh plezanja, v zadnjem času je njena uporaba zelo priporočljiva tudi pri športnem plezanju v naravnih plezališčih. Čelada varuje glavo pred padajočim kamenjem, ledom, opremo ter pred udarci z glavo v skalo/steno pri plezanju in padcih.

Učbenik športnega plezanja (Klofutar, 2006) o čeladi v športnem plezanju navaja sledeče:

Ponavadi čelade pri športnih plezalcih nismo vajeni, uporabljajo jo le plezalci, ki se podajajo v daljše športno plezalne smeri v hribih. **Po sklepu KŠP je pri plezanju v naravnih plezališčih plezalna, čelada obvezna za otroke do 14 let in za vse začetnike v času tečajev in ostalih izobraževanj.** Odlomljen oprimek, ki pade na glavo ali pa neroden padec sta samo dva razloga za uporabo čelade.

Tudi pri športnem plezanju, kjer naj bi se dejavnost odvijala v sorazmerno varnem okolju, je med tečajem čelada obvezni del opreme tečajnikov.

Tudi mnenje Varnostno tehnične komisije JZS se sklada z mnenjem, da morajo tečajniki kot tudi ostali prisotni med treningom vrvnih manevrov in v vseh situacijah možnih poškodb glave nositi čelado.

Smisel teh pravil je prav ta, da morajo biti tečajniki med usposabljanjem varni. Zanje z odgovornostjo jamči prav inštruktor. Zaradi tega Varnostno tehnična služba JZS priporoča, da odgovorni inštruktor pred začetkom tečaja in pred začetkom vsake posamezne aktivnosti razmisli ali celo zapiše varnostni načrt z oceno tveganja in skladno z njima izpelje potrebne varnostne ukrepe (npr. povečano nadzorstvo, največje možno število inštruktorjev na tečajnika, obvezna in dodatna oprema in načrt reševanja). V primeru doslednega razmisleka o nevarnostih in tveganjih, bo ugotovil, da čelada ne sme umanjati na prav nobeni izmed dejavnosti jamarskega vravnega manevriranja.

LITERATURA

Alpiročnik: http://alpirocnik.rasica.org/index.php/Osnovna_plezalna_oprema (27. 4. 2015).

Cazes, G., Cazot, E., Clement, N., Fulcrand, S., Limagne, G., 2011. Caving Technical Guide. Lyon.

Klofutar, J., 2006. Oprema športnega plezalca, varovanje in vrвна tehnika pri športnem plezanju GRADIVO ZA INŠTRUKTORJE ŠPORTNEGA PLEZANJA. Ljubljana.

Marbach, G. Tourte, B., 2000. Alpine Caving Techniques: a Complete Guide to Safe and Efficient Caving. Allschwill.

Warild, A., 2007. VERTICAL. Cavediggers.com.